

Фінанси, банківська справа та страхування

УДК 339.543

Ачкасова Світлана Анатоліївна

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри митної справи і фінансових послуг

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Achkasova Svitlana

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Customs and Financial Services

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Абрамов Володимир Сергійович

студент

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

Abramov Volodymyr

Student of the

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

**РЕАЛІЗАЦІЯ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ У КОНТЕКСТІ
ІНТЕГРАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ
IMPLEMENTATION OF CUSTOMS POLICY IN THE CONTEXT OF
INTEGRATION TRANSFORMATIONS**

Анотація. *Стаття присвячена розгляду важливості митної політики в контексті інтеграційних трансформацій. Митна політика має значний вплив на зовнішню торгівлю, експорт та імпорт товарів, а також на бюджетні надходження країни. Дослідження розглядає вплив процесів інтеграції на митну політику країни та роль митних органів у забезпеченні виконання митних норм та вимог, пов'язаних з інтеграційними угодами. У контексті інтеграційних трансформацій, таких як приєднання до*

регіональних блоків та укладання міжнародних угод про вільну торгівлю, митна політика є ще більш важливою. Стаття описує різні аспекти митної політики, що важливі в контексті інтеграційних трансформацій, зокрема забезпечення ефективного митного контролю на кордоні, спрощення митного оформлення товарів, зниження митних бар'єрів та зменшення митних ставок на товари, що імпортуються з країн-членів регіонального блоку або з країн, з якими укладено угоди про вільну торгівлю. Такі заходи зменшують витрати підприємств на митні платежі та збільшують обсяги торгівлі між країнами. У статті також зазначено, що здійснення митної політики в контексті інтеграційних трансформацій вимагає відповідності стандартам та вимогам, що ставляться до митного контролю на кордоні в регіональних блоках. Особлива увага приділяється реалізації митної політики в контексті укладення та виконання міжнародних торговельних угод, зокрема угод про вільну торгівлю. Дослідження аналізує роль митних органів у виконанні зобов'язань, встановлених угодами, та проблеми, з якими вони зіштовхуються при реалізації митної політики. Окрім того, митна політика повинна бути спрямована на захист національних інтересів та забезпечення безпеки товарів та послуг, що імпортуються до країни. Метою дослідження є виявлення основних аспектів реалізації митної політики в контексті інтеграційних трансформацій.

Ключові слова: митна політика, інтеграційні трансформації, митний контроль, митні бар'єри, митні платежі, вільна торгівля, регіональні блоки, митне оформлення, експорт, імпорт, зовнішня торгівля.

Summary. *The article is devoted to consideration of the importance of customs policy in the context of integration transformations. Customs policy has a significant impact on foreign trade, export and import of goods, as well as on the country's budget revenues. The study examines the impact of integration*

processes on the country's customs policy and the role of customs authorities in enforcing customs regulations and requirements related to integration agreements. In the context of integration transformations, such as joining regional blocs and concluding international free trade agreements, customs policy is even more important. The article describes various aspects of customs policy that are important in the context of integration transformations, in particular, ensuring effective customs control at the border, simplifying customs clearance of goods, reducing customs barriers and reducing customs rates on goods imported from member countries of the regional bloc or from countries, with which free trade agreements have been concluded. Such measures reduce the costs of enterprises for customs payments and increase the volume of trade between countries. The article also states that the implementation of customs policy in the context of integration transformations requires compliance with standards and requirements related to customs control at the border in regional blocs. Special attention is paid to the implementation of customs policy in the context of the conclusion and implementation of international trade agreements, in particular free trade agreements. The study analyzes the role of customs authorities in fulfilling the obligations established by the agreements and the problems they face in the implementation of customs policy. In addition, customs policy should be aimed at protecting national interests and ensuring the safety of goods and services imported into the country. The purpose of the study is to identify the main aspects of the implementation of customs policy in the context of integration transformations.

Key words: *customs policy, integration transformations, customs control, customs barriers, customs payments, free trade, regional blocs, customs clearance, export, import, foreign trade.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Митна політика є важливим елементом економічної політики будь-якої країни, оскільки вона

впливає на експорт і імпорт товарів, обсяги зовнішньої торгівлі, бюджетні надходження тощо. В контексті інтеграційних трансформацій, таких як приєднання до регіональних блоків, укладання міжнародних угод про вільну торгівлю та інші форми економічної інтеграції, митна політика стає ще більш важливою.

Одним із головних завдань митної політики в контексті інтеграційних трансформацій є забезпечення зручності та ефективності митного контролю на кордоні. Зокрема, можуть бути введені спільні стандарти та процедури митного контролю, які спрощують процес митного оформлення товарів та зменшують витрати підприємств на митні послуги з контрабандою та незаконним переміщенням товарів через кордон.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Великий внесок у формування наукової бази системи держави та її фіскальних інтересів зробили такі вчені як Бережнюк І. Г. [3], Волинський Ю. О.[1], Гуменюк О. Г. [2], Сторожук О. В. [5] та ін. Встановлено, що митна політика є важливим інструментом для забезпечення успішної інтеграції країни до регіональних блоків та забезпечення ефективної зовнішньої торгівлі. Вона повинна бути спрямована на забезпечення ефективності та зручності митного контролю на кордоні, зниження митних бар'єрів та спрощення митного оформлення товарів, захист інтелектуальної власності тощо.

Формулювання цілей статті. Метою статті є виявлення основних аспектів реалізації митної політики в контексті інтеграційних трансформацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реалізація митної політики у контексті інтеграційних трансформацій є важливим аспектом розвитку економічних відносин між країнами, які здійснюють інтеграцію. Цей процес включає в себе широкий спектр заходів та стратегій, спрямованих на поліпшення митного регулювання, забезпечення ефективного контролю та сприяння міжнародній торгівлі. У зв'язку з

інтеграційними трансформаціями, реалізація митної політики потребує оновлення процесів та взаємодії між різними державними органами та іншими учасниками зовнішньоекономічних відносин. Процес реалізації митної політики можна представити за допомогою діаграми IDEF0.

На основі загальних вимог методології функціонального моделювання IDEF0 побудовано контекстну діаграму моделі «Реалізація митної політики у контексті інтеграційних трансформацій» (рис. 1).

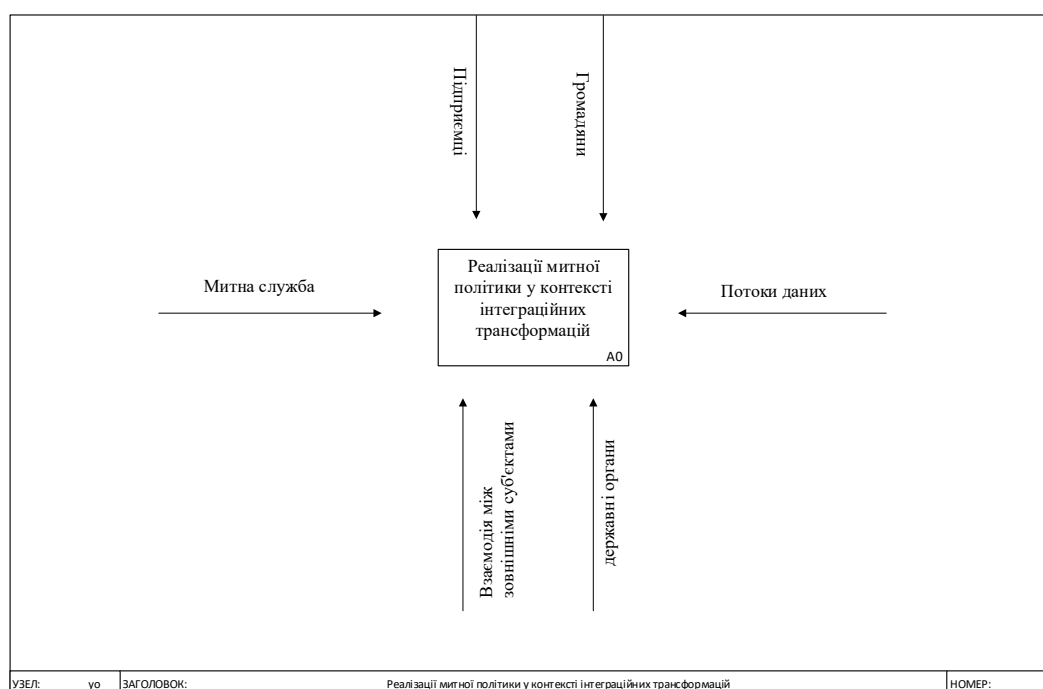

Рис. 1. Контекстна діаграма моделі «Реалізація митної політики у контексті інтеграційних трансформацій» у стандарті IDEF0

Джерело: сформовано авторами за джерелами [4; 5; 6]

На рис. 1 зображена контекстна діаграма моделі реалізації митної політики у контексті інтеграційних трансформацій - це графічне зображення, яке ілюструє взаємодію системи (реалізація митної політики) з іншими зовнішніми системами та акторами в контексті інтеграційних трансформацій. Ця контекстна діаграма відображає взаємодію різних акторів та компонентів, що беруть участь у процесі реалізації митної

політики. Основні елементи цієї діаграми включають : Головна система – Державна митна служба, яка виконує митні процедури та контролює переміщення товарів через митний кордон. Зовнішні суб'єкти, з якими взаємодіє митна служба, такі як державні органи, підприємства, громадяни. Потоки даних, які відображають взаємодію між головною системою та зовнішніми суб'єктами. Це можуть бути інформація про переміщення товарів, документація, що супроводжує вантажі, декларації, повідомлення тощо. Обмеження, що належать до зовнішніх суб'єктів і можуть обмежувати функціональні можливості митної служби (наприклад, обмеження щодо переміщення товарів з певних країн або у відношенні певних товарів). Взаємодія між зовнішніми суб'єктами, які можуть мати вплив на діяльність митної служби. Наприклад, взаємодія між державними органами, які відповідають за митну політику та законодавство щодо імпорту та експорту товарів.

Ця контекстна діаграма надає змогу зрозуміти, які фактори можуть вплинути на діяльність митної служби та як вона взаємодіє з іншими системами та суб'єктами в контексті інтеграційних процесів.

На наступному етапі зображено модель процесу реалізації митної політики у контексті інтеграційних трансформацій з графічним зображенням процесу реалізації митної політики, розбитого на окремі етапи та процедури (рис. 2).

На рис. 2 зображено декомпозиційну модель процесу реалізації митної політики у контексті інтеграційних трансформацій - кожен з етапів детальніше розкритий та розбитий на окремі процедури, які включають у себе різні види документів, процесів та інформаційних обмінів між учасниками процесу реалізації митної політики.

Митне оформлення може бути поділене на процедури, пов'язані з підготовкою митного декларування, проведенням митного огляду, визначенням митної вартості та класифікацією товарів, та здійсненням

митного контролю на митному кордоні.

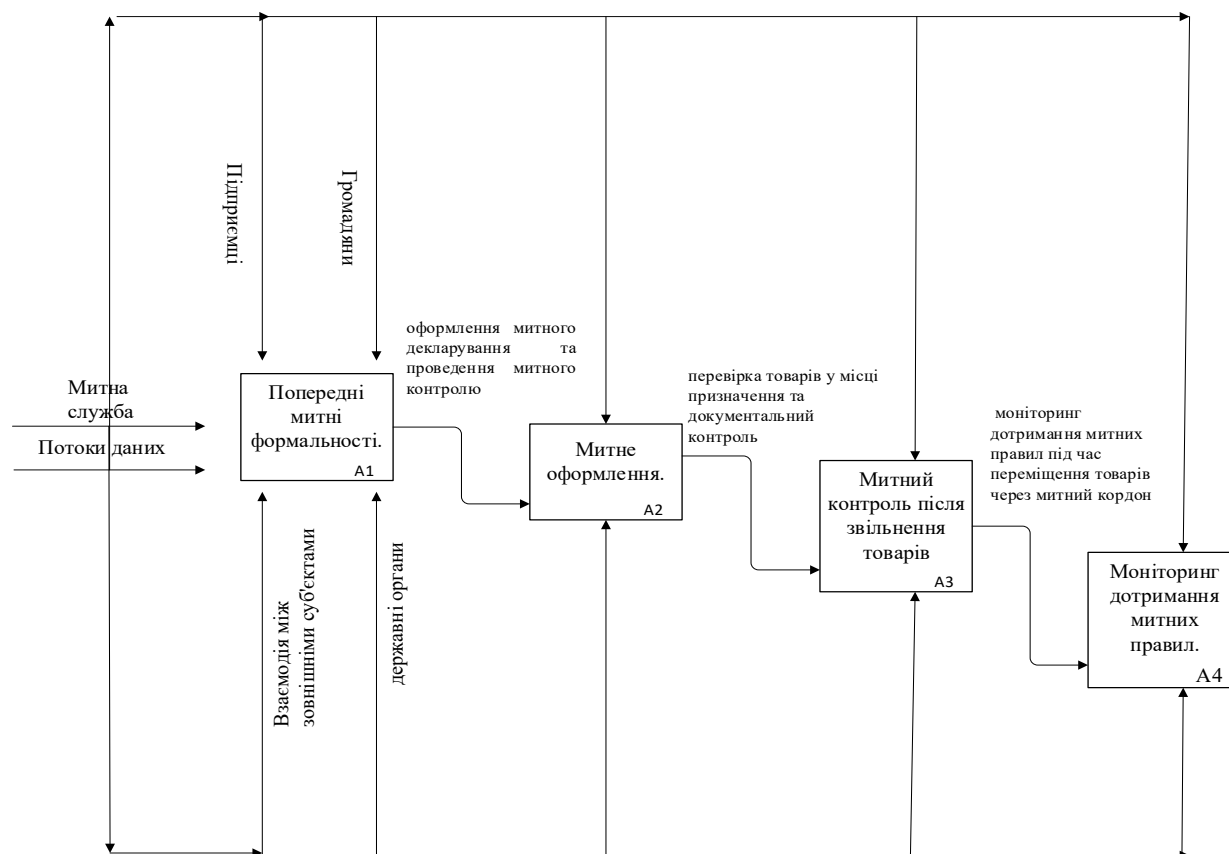

Рис. 2. Декомпозиційна модель процесу реалізації митної політики у контексті інтеграційних трансформацій

Джерело: сформовано авторами за джерелами [4; 5; 6]

Митний контроль після звільнення товарів може включати процедури, пов'язані з моніторингом виконання умов транзиту та транспортування товарів, проведенням додаткових митних перевірок та аудитів підприємств, що займаються переміщенням товарів, та інші процедури. Моніторинг дотримання митних правил може включати процедури, пов'язані з аналізом статистичних даних про переміщення товарів, виявленням порушень митних правил та проведенням розслідувань, та здійсненням митних перевірок підприємств, що займаються переміщенням товарів. Декомпозиційна модель процесу реалізації митної політики допомагає краще розуміти процес переміщення товарів через митний кордон та виявляти можливі проблеми та недоліки у системі, що дозволяє

ефективніше вдосконалювати її та забезпечити більш точний та швидкий митний контроль. Крім того, декомпозиція процесу дозволяє зосередитися на окремих етапах процесу, що сприяє ефективності роботи митних органів.

Останнім етапом моделювання побудовано чотирирівневе дерево вузлів процесу реалізації митної політики (рис. 3).

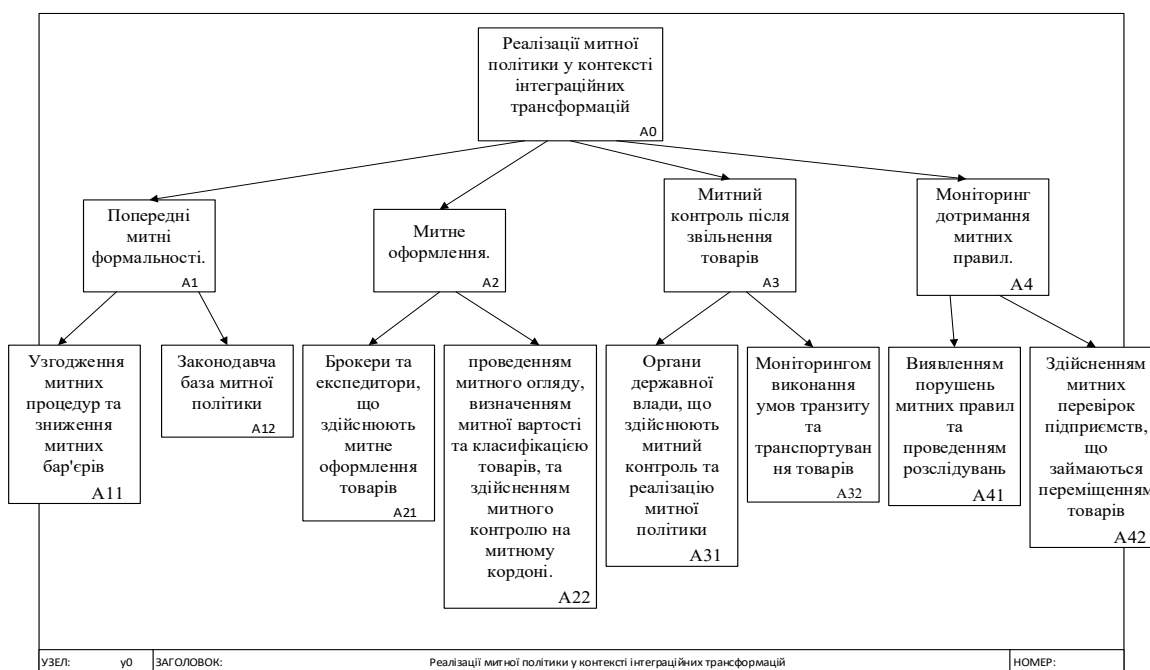

Рис. 3. Чотирирівневе дерево вузлів процесу реалізації митної політики у контексті інтеграційних трансформацій

Джерело: сформовано авторами за джерелами [4; 5; 6]

На рис. 3 наведено чотирирівневе дерево вузлів, що дозволяє системно розглянути основні аспекти, які впливають на реалізацію митної політики. На першому рівні розглядається загальна концепція митної політики в умовах інтеграції, на другому - міжнародні митні угоди та законодавча база, на третьому - узгодження митних процедур та взаємодія між митними органами та іншими контролюючими органами, а також суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності. На четвертому рівні розглядається взаємодія міжнародних організацій та держав.

Висновки та перспективи. Ефективна реалізація митної політики потребує координації дій різних відомств та органів влади, забезпечення відповідного рівня законодавчої бази та відповідних міжнародних домовленостей, а також здійснення митного контролю на високому рівні. При цьому необхідно враховувати захист інтересів внутрішнього ринку, сприяти розвитку зовнішньоекономічної діяльності та забезпечувати контроль за дотриманням митних процедур. Крім того, ефективна реалізація митної політики також потребує використання сучасних інформаційних технологій та забезпечення відповідної інфраструктури для митного контролю, в тому числі обладнанням митних постів технікою та програмним забезпеченням для автоматизації митних процедур.

Важливим аспектом є співпраця з міжнародними організаціями та державами з метою забезпечення відповідності митної політики світовим стандартам та виконання міжнародних домовленостей. Взагалі, ефективна реалізація митної політики є важливим елементом забезпечення стабільного економічного розвитку країни та зміцнення її позицій на світовому ринку.

Література

1. Волинський Ю.О. Митна політика та її вплив на менеджмент зовнішньоекономічної діяльності. *Молодий вчений*. 2018. Вип. 10 (62). С. 745–748.
2. Гуменюк О. Г. До питання про основні принципи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 16 (4). С. 113–116.
3. Митна політика та митна безпека України : монографія; за заг. ред. П. В. Пашка, І. Г. Бережнюка. Хмельницький : ПП. Мельник А. А., 2013. 338 с.
4. Митний кодекс України станом на 7 листоп. 2019 р. № 4495-6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/ed20190922>. (дата звернення:

15.05.2023).

5. Про зовнішньоекономічну діяльність : Закон України від 16 квіт. 1991 р. № 959-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>. (дата звернення: 15.05.2023).
6. Сторожук О. В., Свириденко Г. М. Митно-тарифне регулювання як фактор забезпечення зовнішньоекономічної безпеки держави в умовах інтеграції. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 17. С. 94-98.

References

1. Volynskiy, Yu.O. (2018). Customs Policy and Its Influence on the Management of Foreign Economic Activity. *Molodyi Vchenyi*, 10(62), 745-748.
2. Humeniuk, O.G. (2016). On the Principles of Customs Regulation of Foreign Economic Activity. *Scientific Bulletin of Kherson State University*, 16(4), 113-116.
3. Customs policy and customs security of Ukraine: monograph; in general ed. P. V. Pashka, I. H. Berezhnyuk. Khmelnytskyi: P P.. Melnyk A. A, 2013. 338 p.
4. Customs Code of Ukraine as of November 7, 2019, No. 4495-6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17/ed20190922> (Accessed on May 15, 2023).
5. Law of Ukraine on Foreign Economic Activity, April 16, 1991, No. 959-12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (Accessed on May 15, 2023).
6. Storozhuk, O.V., & Sviridenko, G.M. (2017). Customs-Tariff Regulation as a Factor of Ensuring the Foreign Economic Security of the State in the Conditions of Integration. *Global and National Economic Problems*, 17, 94-98.